

פתח דבר

בעזה"ת.

לקראת שבת קודש פרשת תצוה הננו מתכבדים להגיש לקהל שוחרי התורה ולומדי, את הקונטרס 'לקראת שבת' (גליון רסא), והוא אוצר בלום בעניני הפרשה מתוך רבבות עניני חידוש וביאור שבתורת נשיא ישראל ומנהיגו, כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקלה"ה נבג"מ זיע"א.

וזאת למודעי, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים בשלימותם, ואף עברו עריכה, ושגיאות מי יבין. ועל כן פשוט שמי שבידו הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים (כפי שנסמנו בתוכן העניינים), שם נתבארו הדברים באריכות, במתיקות ובתוספת מראי מקומות.

* * *

ויה"ר שנזכה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", ונזכה לשמוע תורה חדשה, "תורה חדשה מאיתי תצא", במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

בברכת שבתא טבא,

מכון אור החסידות

יוצא לאור על ידי

מכון אור החסידות

325 Kingston Ave., Brooklyn, NY 11213

718.473.3924

דוא"ל : oh@chasidus.net

נדפס באדיבות

The Print House

538 Johnson Ave. Brooklyn, NY 11237

718.628.6700

תוכן העניינים

מקרא אני דורש

ביאור בפרש"י עה"פ "קדש קדשים הוא", דאין הכוונה לקדושת המזבח מצ"ע דלזה א"צ פסוק, אלא לקדש את המזבח מעבודות אחרות, וזה טעמם של הצוויים שנאמרו למעלה "לא תעלו עליו קטרת זרה ועולה ומנחה ונסך" גו', ועפ"ז יבאר הא דנמנו ציוויים אלו כלאו אחד.

(ע"פ לקו"ש ח"ו שיחה ב לפרשתנו)

יינה של תורה

"וקבל היהודים": שלימות קבלת התורה בזמן הנס דפורים

(ע"פ מאמר ד"ה וקבל היהודים תשי"א)

חידושי סוגיות

פלוגתת רש"י והרמב"ם בענין אורים ותומים / מביא ביאור שיטת הרמב"ם דבבית שני עשו אורים ותומים – דהאו"ת הם אבני החושן / מקשה ע"כ מסוגיית בגמ' ביומא ומיישב / מדקדק דהרמב"ם ורש"י חולקים בענין נוסף, ומבאר דאזלי לשטתייהו.

(חידושים וביאורים בש"ס ובדברי הרמב"ם ז"ל חלק ג' סימן ל"ד)

תורת חיים

מכתבי קודש מכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש וצוקללה"ה נבג"מ זיע"א שהוספה בעבודת השי"ת היא היא הדרך להוספה בענינים הגשמיים.

הוספה – דרכי החסידות

אגרות קודש מכ"ק אדמו"ר מוהריי"צ מליובאוויטש נ"ע בענין גודל פעולת התועדות-חסידים באהבת-רעים.

מקרא אני דורש

קדש קדשים הוא

ביאור בפרש"י עה"פ "קדש קדשים הוא", דאין הכוונה לקדושת המזבח מצ"ע דלזה א"צ פסוק, אלא לקדש את המזבח מעבודות אחרות, וזה טעמם של הצויים שנאמרו למעלה "לא תעלו עליו קטרת זרה ועולה ומנחה ונסך" גו', ועפ"ז יבאר הא דנמנו ציויים אלו כלאו אחד

א. בסוף פרשתנו מדבר הכתוב אודות מזבח הפנימי, שעליו מקטירים את הקטורת: "והקטיר עליו אהרן קטרת סמים .. קטרת תמיד לפני ה' לדורותיכם"; ומזהיר הכתוב, שרק את הקטורת יש להקטיר עליו, ולא דבר אחר: "לא תעלו עליו קטרת זרה, ועולה ומנחה, ונסך לא תסכו עליו". ומסיים (בפסוק האחרון של הסדרה): "וכפר אהרן על קרנותיו אחת בשנה, מדם חטאת הכפורים אחת בשנה יכפר עליו לדורותיכם, קדש קדשים הוא לה'".

ובפירוש רש"י העתיק התיבות "קדש קדשים הוא", ומפרש: "המזבח מקודש לדברים הללו בלבד, ולא לעבודה אחרת".

והנה ידוע, כי כאשר רש"י בא ומוסיף דבר על לשון הכתוב עצמו, הרי זה משום שיש קושי בהבנת הכתוב כשלעצמו, שלכן צריך להוסיף לו ביאור; ובנידון דידן יש לומר, שהקושי שהביאו לרש"י לפרש מה שפירש – הוא כך:

בפרשתנו לפני כן (כט, לז) אומר הכתוב בנוגע להמזבח החיצון (שמקומו בעזרה, ובמילא מובן שקדושתו פחותה): "והיה המזבח קדש קדשים" (וכן בפ' תשא ל, כט נאמר "והיו קדש קדשים" – ושם קאי על כל כלי המשכן, גם מזבח החיצון וכיור שהיו בחצר המשכן). ואם כן קשה: לשם מה צריך

הכתוב להשמיענו בנוגע להמזבח הפנימי (שמקומו בהיכל) שהוא "קדש קדשים"? הרי זה מובן מעצמו, ובמכל שכן ממזבח החיצון!

ולכן מפרש רש"י, שהתיבות "קדש קדשים הוא" (אינן סתם להשמיע באופן חיובי, שהמזבח הוא "קדש קדשים", אלא) שייכות הן לתוכן האזהרה והשליטה ד"לא תעלו עליו קטורת זרה גו'" – שזהו הפירוש "קדש קדשים", שהמזבח "מקודש לדברים הללו בלבד (היינו: לקטורת ומתן דמים של חטאת הכפורים) ולא לעבודה אחרת".

ב. והנה, לפי הנ"ל מובן מה שהוצרך רש"י לבאר "מקודש לדברים הללו בלבד ולא לעבודה אחרת" – שבכך מתבאר הלשון "קדש קדשים הוא";

אך בנוסף לעצם הביאור, הוסיף רש"י וכתב על מי קאי לשון זו: "המזבח מקודש לדברים הללו כו'".

וע"פ הידוע גדול הדיוק בלשון רש"י, יש להבין (וראה גם ס' זכרון על רש"י), למה באמת הוצרך להשמיענו שהמדובר כאן הוא ב"מזבח"? הרי מילתא דפשיטא היא! ואם כן, לא הוה ליה למימר אלא את עצם הביאור, ותיבת "המזבח" אין בה צורך (לכאורה)!

ג. ואמנם אין לכחד, כי מצינו גם כאלה המפרשים שלשון "קדש קדשים" לא קאי על המזבח:

(א) המלבי"ם מפרש, ש"קדש קדשים הוא לה" קאי על אהרן, שעליו המדובר בתחילת הכתוב – "וכפר אהרן על קרנותיו גו'". (וכמו שכתוב בס' דברי הימים (דה"א' כג, יג) "ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים").

(ב) בס' דברי שאול (הובא בתורה-שלימה) מפרש, שקאי על יום הכפורים, שנזכר כאן (ברמז) בלשון הכתוב: "אחת בשנה" – ובא הכתוב לומר, שיום הכפורים הוא "קדש קדשים לה".

אך אין מסתבר שכוונת רש"י באומרו "המזבח" היא לשלול פירושים אלה – שהרי פירושים אלו רחוקים ביותר מ"פשוטו של מקרא", וגם לולי דברי רש"י היינו מבינים שאינם מתאימים הם לפשט;

לפי "פשוטו של מקרא" מובן מעצמו, שהתיבות "קדש קדשים" קאי על המזבח ולא על אהרן, שהרי כללות הפרשה מדברת על המזבח ולא על אהרן (וגם בכתוב זה עצמו – פירוש "קרנותיו" הוא קרנות המזבח וכן "עליו" קאי על המזבח), וכל זה שנזכר "אהרן" הוא רק פרט בתוך דיני המזבח – ובמילא אין מקום (בדרך הפשט) שהכתוב כאן, בפרשת המזבח, יבאר את המעלה של אהרן; וכן אין מקום לומר שהפרשה כאן תבאר את המעלה

לקראת שבת

ז

של יום הכפורים, שנזכר כאן רק בדרך אגב בנוגע לדיני המזבח. [ובפרט, שבכתוב נאמר רק "אחת בשנה" – ואינו מפרש אפילו זמנו!].

ועוד זאת: אפילו אם אכן היה צורך לשלול פירושים אלה, הרי מובנת שלילתם כבר מתוך המשך דברי רש"י – "מקודש לדברים הללו בלבד ולא לעבודה אחרת" – שאי אפשר לפרשם (לא על אהרן ולא על יום הכפורים, כמובן) אלא על המזבח! ושוב יש להבין, למה הוצרך רש"י להשמיענו במיוחד תיבת "המזבח"?

ועל כן נראה לומר, שבתביבה זו יש משמעות עמוקה, והיא מגדירה את כל חידושו של הכתוב כאן, כדלקמן.

ד. ביאור הענין:

הנה בהשקפה ראשונה, לימוד זה הנלמד מהתיבות "קדש קדשים הוא" – "מקודש לדברים הללו בלבד ולא לעבודה אחרת" – הוא בעצם חזרה על האזהרה המפורשת בכתוב "לא תעלו עליו קטורת זרה ועולה ומנחה ונסך לא תסכו עליו"; וזה שצריך לחזור על האזהרה באופן זה, הוא בכדי להוסיף בחומרת האיסור – מעתה העובר על אזהרה זו אינו עובר רק בלאו של "לא תעלו עליו גו'", אלא גם על הציווי והעשה של "קדש קדשים הוא".

אמנם בזה שרש"י מדייק "המזבח מקודש כו'" – הוא מתכוון להבהיר, שבאמת לימוד זה מתייבט "קדש קדשים הוא" לא בא (רק) כדי לחזק את האיסור ולכפול אותו, אלא (בעיקר) לתת בו טעם וגדר:

בזה שהכתוב מסיים "קדש קדשים הוא לה'", משמיענו כי האיסור שנאסר האדם להעלות על המזבח עולה ומנחה וכו' – הוא פועל-יוצא של קדושת המזבח: כיון ש"המזבח מקודש לדברים הללו בלבד", יש לו קדושה עליונה המיוחדת לדברים נעלים אלו דוקא, לפיכך אסור לעשות עליו שום עבודה אחרת, כי על ידי זה מורידים את המזבח מקדושתו החמורה.

[כלומר: מזבח זה הוא "קדש קדשים", שגם ביחס ל"קדשים" גופא הוא "קדש", והוא קדוש יותר אפילו ממזבח החיצון; ולכן הוא "מקודש לדברים הללו בלבד", ואסור לעשות עליו כל עבודה אחרת, שלא להורידו מקדושתו המיוחדת].

ומעתה נמצא, שהאיסור אינו בהעלאת קטורת זרה, עולה, מנחה ונסך על מזבח זה, אלא כל איסורים אלה הם תוצאה של גדר כללי: מחמת זה ש"המזבח מקודש" – שיש בו קדושה יתירה אפילו לגבי שאר קדשים, "מקודש לדברים הללו בלבד" – לכן אסור להורידו מקדושתו, אסור לעשות עליו כל "עבודה אחרת".

לקראת שבת

ה. ולדרך זו הרווחנו ליישב בפשיטות את תמיהת המנחת חינוך (מצוה קד. ונשאר בצע"ג):

הנה מלשון הכתוב, שכתב פעמיים תיבת "לא", מובן לכאורה, שיש כאן שתי אזהרות נפרדות: א) "לא תעלו עליו קטורת זרה ועולה ומנחה"; ב) "ונסך לא תסכו עליו". והיינו, איסור אחד על "אכילת מזבח" ("קטורת זרה ועולה ומנחה"), ואיסור שני על "שתית מזבח" ("נסך").

אך מונוי המצוות (רמב"ם – ספר המצוות מצות לא תעשה פב. וראה גם בהל' כלי המקדש פ"ב הי"א. סמ"ג – לאוין סי' רצה) מנו את כל פסוק זה ללאו אחד! [ולהעיר, שהרלב"ג בפי' עה"ת כאן מונה אותם לשתי לאוין; ושוב מביא דעת הרמב"ם, ומסיים: ודעתו רחבה מדעתנו].

ולפי האמור – אתי שפיר:

זה שאמרה תורה "לא תעלו עליו קטורת זרה ועולה ומנחה ונסך לא תסכו עליו", אין כאן איסור על פעולות פרטיות אלו, העלאת קטורת זרה, מנחה, עולה, או ניסוך, אלא תוכן כל פרטים אלו הוא אחד: האיסור להוריד את המזבח מקדושתו על ידי העלאת איזה דבר שאינו מקודש לו, ואין נפקא מינה על ידי איזו "עבודה אחרת" מורידים את המזבח מקדושתו. ואם כן מובן שכולם נמנים כלאו אחד, כיון שתוכן כולם אחד הוא. וק"ל.

אי הזכרת שם משה בפרשתנו

כתב כבעל הטורים בתחלת פרשתנו "לא הזכיר משה בזה הסדר, משא"כ בכל החומש, שמשעה שנולד משה אין סדר שלא הזכיר בה. והטעם, משום שאמר מחני נא מספרך אשר כתבת, וקללת חכם אפי' על תנאי באה, ונתקיים בזה".

ויש לעיין, הרי בקשת משה "מחני נא מספרך" הוזכרה בתורה רק בפרשת "כי תשא", וא"כ מדוע נתקיים ה"מחני נא מספרך" דווקא בפרשת תצוה, לפני בקשת משה "מחני נא גו'" (וראה גם ז"ח ריש שיר השירים ס, ג) ?

וי"ל בזה, דהיא הנותנת, דהנה הפירוש בזה ש"קללת חכם אפי' על תנאי באה", וודאי אינו שגם בדברים העתידיים להיות אחרי קיום התנאי תחול בהם הקללה, דהרי כשנתקיים התנאי כבר פקעה הקללה.

ורק בדברים שכבר חלה בהן הקללה, בזה אמרינן דב"קללת חכם" לא מתבטלת מהן הקללה גם לאחר קיום התנאי.

ובענינו: בפרשיות שלאחרי מחילת הקב"ה לעמו ישראל, וודאי א"א שתתקיים בהם בקשת משה "אם אין מחני נא גו'", כי לאחר שנתקיים התנאי כבר פקע קללתו.

ורק בפרשיות שנכתבו לפני מחילת הקב"ה, מכיון שכבר חלה בהן בקשת משה ד"ואם אין מחני נא גו'", הנה גם לאחר קיום תנאו לא נתבטל מהם ה"קללת חכם", ונשארה הפרשה בלי הזכרת שמו של משה. וק"ל.

(ע"פ לקוי"ש חכ"א עמ' 173)

שם כהן ועבודת הכהן

ועשו את בגדי אהרן לקדשו לכהנו לי לקדשו להכניסו בכהונה ע"י הבגדים שיהא כהן לי, ולשון כהונה שירות הוא (כה, ג. רש"י)

הקשו המפרשים, מדוע הי' רש"י צריך לפרש "לכהנו לי" – "להכניסו בכהונה ע"י הבגדים", הרי לעיל (כה, א) כתוב "ואתה הקרב אליך את אהרן גו' לכהנו לי" ולא פי' כלום, וא"כ מה קשה כאן שרש"י צריך לפרשו ?

וי"ל, דע"פ פשוטו פירוש "לכהנו לי" הוא "שם התואר", שיהי' כהן לי, ולכן לא פי' רש"י כלום לפנ"ז כי פירושו מובן מעצמו.

אך לרש"י קשה מדוע בפסוק זה מוסיף הכתוב שה"לכהנו לי" נפעלת ע"י "ועשו לי בגדי אהרן" – בגדי כהונה ?

ולכן פי' רש"י, דבפסוק הקודם פירוש "לכהנו" הוא כפשוטו – חלות תואר כהונה על משפחת אהרן, שהוא גם על אלו שאינם ראויים לעבודה, וזה נפעל גם בלא הבגדים.

אך בכתוב הזה אין הכוונה רק לחלות תואר כהונה, כ"א "לקדשו", שהוא "להכניסו לכהונה" ש"לשון כהונה שירות הוא". והיינו דמדובר לקדש את הכהנים שיהיו ראויים לשרת בבית המקדש, וזה נפעל רק ע"י הבגדי כהונה. וק"ל.

(ע"פ לקוי"ש ח"ו עמ' 170 ואילך)

יינה של תורה

”וקבל היהודים”:

שלימות קבלת התורה בזמן הנס דפורים

ה”מסירות-נפש” שמביאה לקבלת התורה / החידוש דמתן תורה על מעשה המצוות של האבות – ביטול / שלשה עניינים בקיום המצוות ובשרשן, בלימוד התורה ובחיובי מצוות ת”ת / הדר קבלה בימי אחשוורוש

בש”ס¹ דרשו עה”פ “קיימו וקבלו היהודים”: אמר רבא: אף על פי כן [שבשעת מ”ת כפה עליהם הר כגיגית, ומכאן מודעא רבה לאורייתא], הדור קבלוה בימי אחשוורוש. דכתיב: קיימו וקבלו היהודים, קיימו מה שקיבלו כבר.

ובתורה־אור לאדמו”ר הזקן מבאר עד”ז² עה”פ “וקבל היהודים את אשר החלו לעשות” – דבזמן מתן תורה היתה רק ההתחלה (“החלו לעשות”) ושלימות “קבלת התורה” היתה רק בשעת הגזירה דפורים.

ומדייק בזה כ”ק אדמו”ר הריי”צ³ דלכאורה הוא דבר פלא: במתן תורה היו ישראל בתכלית העילוי, הן בגשמיות שהיו אז במעמד ומצב משובח ביותר בענין החירות, והן ברוחניות שהי’ אז אצלם גילוי אלוקות בדרגא הכי נעלית – ולעומת זאת, בימי אחשוורוש היו ישראל בתכלית הירידה, הן ברוחניות שהיה העלם והסתר גדול על אלוקות⁴, והן בגשמיות שהיו בשפל המצב, שהיתה הגזירה להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים.

1. שבת פח, ב.

2. החילוק בין שתי הדרשות ראה בפנים המאמר [ד”ה וקבל היהודים תשי”א] הע’ 4.

3. במאמר המפורסם ד”ה “וקבל היהודים” תרפ”ו.

4. להעיר ממאחז”ל (חולין קלט, ב): “אסתר מן התורה מנין דכתיב ואנכי הסתר אסתיר”.

לקראת שבת

יא

ועם כל זאת, בשעת מתן תורה לא היתה "קבלת התורה" לגמרי כ"א רק "התחילו לעשות", ודוקא בשעת הירידה דגזירת המן – אז היתה הקבלה!

ותמצית ביאורו בזה, דבשנה ההיא דגזירת המן קיום המצוות דישראל היה מתוך מסירות-נפש, ומרדכי היהודי הקהיל קהילות ברבים לחזק את אמונתם בה'. וע"י העבודה ד"מסירות-נפש" זכו ישראל והגיעו לקבלת התורה בעומק יותר מבשעת מתן תורה עצמה, עד שדוקא אז "וקבל היהודים".

ביאור זה צריך הבנה: התורה הלא כוללת תרי"ג מצוות, על רובם ככולם אמור⁵ "וחי בהם – ולא שימות בהם" ורק על שלשה נאמר⁶ "יהרג ואל יעבור". וגם בשלשה אלו – אין המסירות-נפש אלא פרט אחד שבמצוה (שקיומם הוא בכל מצב, גם באם יצטרך למס"נ ע"ז). והמצוה דקידוש השם היא רק מצוה אחת ויחידה. ואיך יתכן לומר, שבגלל שעמדו במעמד ומצב של מסירות-נפש – קיבלו עי"ז את כל התורה כולה, מה שלא היה דוגמתו בשעת מעמד הר סיני?!

ישראל והאבות קיימו את כל התורה כולה עוד קודם קבלתה במעמד הר סיני. והחידוש דמתן-תורה הוא, שהמצוות שקיימו האבות היו בעיקר ברוחניות⁷ (שהרי לא יכלו לקיים מצוות תפילין כפשוטה, באשר לא יכלו לכתוב את הפרשיות המדברות מענין יציאת מצרים שעוד לא היה); ואפילו אותם המצוות שקיימו כפשוטן, לא היה זה באופן שהביאו קדושה עליונה בחפץ שבו קיימו את המצוה (ובפשטות, שלא הפך ל"חפצא של קדושה" ו"חפצא של מצוה"),

ואילו במתן-תורה נתחדש, אשר קדושת המצוה תהיה בגשם העולם – דהחפצים בהם נעשית המצוה נעשים קדושים, באשר אז ניתן הכח לחבר את ה"עליונים" וה"תחתונים" ולקדש את העולם⁸.

וזאת ידוע, אשר הכח לחבר ב' הפכים הוא רק מדבר שלישי היותר גדול משניהם גם יחד. ומכיון שהגשמיות והאלוקות הם הפכים בתכלית, מוכרח שהכח שנתגלה במ"ת לחבר ולאחד ביניהם, הוא כח נפלא ועצום – גדול יותר גם מהרוחניות שמתחברת עם הגשמיות בשעת מעשה המצוה. דמצד אותו הכח והאור האלוקי הרי "כחשיכה כאורה" והוא "השוה ומשוה קטן וגדול" ואין הפרש אצלו בין רוחניות לגשמיות. והוא הנקרא בספרי החסידות והקבלה: "אור אין סוף".

5. ראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ה ה"א (מיומא פה, ב ועוד).

6. שם ה"ב.

7. ראה בארוכה בענין זה בלקו"ש ח"ה ע' 88 ואילך. שם ע' 79 וש"נ.

8. שמו"ר פ"ב, ג. הובא ונתבאר בארוכה במדור זה בפרשות: יתרו, משפטים, ש"ז.

לקראת שבת

המורם מזה, דאחר מתן-תורה ישנה בכל מצוה ג' חלקים:

החלק הגשמי של המצוה (תחתונים) – שהרי גם אחר קיום המצוה, לא הופך החפצא שבו מקיימים המצוה (עור התפילין) לרוחני;

החלק הרוחני של המצוה (עליונים) – שהרי גם אחרי שמקיימים את המצוה בחפץ גשמי, נשארת הקדושה ענין רוחני;

והכח האלוקי המחבר את שניהם להיות לאחדים, שהוא מתבטא בהא דהגשמי מבטל את טבעו הקדום שלא לקבל קדושה, והרוחני מבטל את טבעו הקדום שלא להתלבש בדבר גשמי.

דוגמת שלשה עניינים אלו, ישנה גם בקיום המצוות ע"י האדם. דכל אדם יכול לקיים את המצוות באחת משלשה דרכים:

תחתונים – כשמקיים את המצוות בדרך "מצוות אנשים מלומדה", מבלי להתבונן במהות המצוה, ובלי אהבה ויראה, ורק שכן הורגל ו"הרגל נעשה טבע". ואז קיום המצוות שלו בא מכוח גופו וטבעו – תחתון שבאדם;

עליונים – כשמקיים את המצוות כיון שהוא אוהב את שם ה' וחפץ לדבקה בו באמת, ואי אפשר לדבקה בו באמת כי אם בקיום רמ"ח פיקודין שהם רמ"ח מצוות התורה⁹. ואז הוא מקיים את המצוות מכוח נשמתו – עליון שבאדם;

אמנם למעלה מזה הוא כשמקיים את המצוות לשמן – לא מצד התועלת שתהי' לו עי"ז, ואפילו לא תועלת רוחנית (כדביקות בשכינה!), אלא רק מפני שכך ציוה הקב"ה. אזי קיום המצוות הוא מכוח הביטול לה' – למעלה מן הנשמה ג"כ.

ומדאיתנין להכי, נבאר גם ששלשה עניינים אלו מקורם הוא בשורש של המצוות עצמן. דבעצם המצוות יש שלשה עניינים, המתאימים לשלשת העניינים הנזכרים: עליונים, תחתונים וביטול:

תחתונים – "לא ניתנו המצוות אלא כדי לצרף בהן את הבריות"¹⁰. המצוות הן לצורך האדם, לברר ולזכך את טבעו ואת אבריו. ולצורך העולם – לזככו ולבררו ע"י הדברים הגשמיים שבהם מקיימים את המצוות;

עליונים – שהמצוות הן "מצוותיו של הקב"ה". כדרשת רז"ל¹¹ "מה שהוא עושה אומר לישראל לעשות". והיינו, שהקב"ה מקיים מצוות עוד קודם שאומר לישראל לעשותם. ואדרבה, כאשר ישראל מקיימים את המצוות, ה"ה מתדבקים ב"דרכיו של הקב"ה" (כלומר,

9. תניא פ"ד.

10. תנחומא שמיני ח, ועוד. וראה מורה-נבוכים ח"ג פכ"ו.

11. שמור"ר פ"ל, ט. וראה גם ירושלמי ר"ה פ"א ה"ג.

לקראת שבת

יג

אין המצוות חיות והדרכה כיצד להתנהג בעולם הזה, אלא עניינים אלוקיים שלמעלה מן העולם. וכאשר ישראל נדבקים בקוב"ה ע"י קיום מצוותיו, אזי "ואתם הדבקים בה" אלוקיכם חיים כולכם היום" – מתדבקים המה ב"חיים" דלמעלה);

ולמעלה מכל זה, המצוות הם רצונו של מקום. דהענין הזה שבמצוות שהן "דרכיו של הקב"ה" הוא שישנם תרי"ג מיני דרכים ו"איברים דמלכא"¹². אך אמנם ענין זה שבמצוות שהם "רצונו של מקום" הוא שווה בכל המצוות כאחת – שכך רצה הקב"ה. והיוצא מזה: קיום המצוות מכח זה שהן "דרכיו של הקב"ה" מחיה את האדם, בכל מצוה לפי עניינה וסגולתה; אך קיום המצוות "כי כן ציוה לו המלך" מביא לביטול עצום לקב"ה – שהוא כשלעצמו אינו כלום, וכל עניינו הוא אך ורק לקיים רצון בוראו!

ג' חלוקות אלו ישנם לא רק במצוות התורה, אלא גם בלימוד התורה:

תחתונים – לימוד התורה מצד החכמה והשכל שבה, ש"היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים"¹³. דאז הלימוד הוא מצד טבעו שאוהב מושכלות – תחתון שבאדם;

עליונים – כאשר רוצה להתקשר בקב"ה, כמאמר הזהר הק'¹⁴ "תלת קשרין מתקשראן דא בדא: ישראל מתקשראן באורייתא, ואורייתא בקוב"ה". ואזי לימוד התורה היא מכח הנשמה שבו – עליון שבאדם;

אלא שגם בדרגא זו לימוד התורה הוא מכח מציאותו של האדם, שרוצה להיות דבוק בקב"ה. והדרגא הכי נעלית בלימוד התורה הוא שלימוד התורה הוא מצד התורה עצמה. דכיון ש"אנכי" הוא ר"ת "אנא נפשי כתבית יהבית"¹⁵, וכביאור החסידות בזה שהקב"ה ("אנא נפשי") כתב והכניס את עצמו כביכול בתוך התורה ("כתבית יהבית"). ולימוד התורה מצד זה הוא מתוך מסירה ונתינה גמורה, ובלי שום חשבונות, גם לא החשבון של דביקות בקב"ה – ורק בביטול עצום לנותן התורה.

שלשה חלוקות אלו מתבטאות גם בדיני והלכות תלמוד-תורה:

הלימוד "לידע את המעשה אשר יעשון" – קשור עם הנהגת האדם, שלא יטעה וכו', תחתונים; החיוב לידע את כל התורה כולה הוא בשביל הנשמה, עליונים; ולימוד התורה באופן ד"והגית בו יומם ולילה" בלי שום חשבונות קשור בביטול המוחלט של האדם לתורה.

12. ל' הזהר תקו"ז ת"ל (עד, סע"א).

13. דברים ד, ו.

14. ראה זח"ג עג, א.

15. שבת קה, א (כגירסת העין יעקב).

לקראת שבת

ולפי דרכינו למדנו שעיקר החידוש של מתן תורה באיחוד ה"עליונים" וה"תחתונים" הוא ע"י ה"ביטול" המבואר לעיל. ודבר זה נתגלה בעיקר בזמן דגזירת המן:

אף שכבר מאז מתן תורה היו ישראל מוכנים למסור נפשם לקב"ה, מ"מ, עדיין לא היה זה בפועל. ולכן היה חסר עדיין ב"ביטול הגוף" – שעדיין לא היה מצב שהתורה והמצוות יעמדו כביכול בסתירה לחיי הגוף, והאדם מכוח הביטול (המבואר למעלה) יעדיף את התורה והמצוות על חייו הפרטיים.

ורק בזמן גזירת המן, כשהיו ישראל בתכלית השפלות, והתורה כביכול הפריעה לקיום גופם ("כי אם היו ממירים דתם לא היו עושים להם כלום"¹⁶) – אזי נתגלה הביטול הפנימי שבכל יהודי, שגם גופו בטל הוא לרצון השם, והיו מוכשרים לקבל את התורה בתכלית השלימות.

עבודת השי"ת בהצנע לכת

ועשית מזבח מקטר קטורת
(ל, א)

הקשו המפרשים (רמב"ן, ספורנו, ש"ך, אוה"ח כאן. ועוד) מדוע הוזכר מזבח הקטורת רק בסוף פ' תצוה, ולא בפ' תרומה ביחד עם שאר הכלים?

וי"ל ע"ד הדרוש, דהנה מצינו חילוק בין עבודות שאר הכלים לעבודת מזבח הזהב. דבשאר הכלים כשעבד הכהן עבודתו בהן לא הי' לבד באוהל מועד. משא"כ בעבודת מזבח הזהב, שהיא הקטרת הקטורת, אסור לאדם שיכנס עם הכהן העובד, וכמ"ש בנוגע להקטרת הקטורת באוהל מועד שבזמן זה "וכל אדם לא יהי' באוהל מועד וגו'" (אחרי טו, יז).

ובירושלמי (יומא פ"ה סה"ב) אי' יתירה מזו ש"אפילו אותן שכתוב בהן ודמות פניהם פני אדם, לא יהיו באוהל מועד", שאפי' המלאכים לא היו באוהל מועד בשעת הקטרת הקטורת.

ולכן הובדל מזבח הזהב משאר הכלים, כי עבודת מזבח הזהב היתה תכלית ועיקר העבודות שהיו באוהל מועד. דהעבודה הכי נעלית היא בשעה שבמקום בו עובדים את הקב"ה אין נמצאים אנשים אחרים, אלא רק הכהן העובד והקב"ה.

וזה משמיענו הכתוב, שהשלימות בעבודת השי"ת אינה כשנעשית לפני אנשים אחרים, כי אז יש חשש שהעבודה היא רק בשביל כבוד או פרסום וכיו"ב, אלא כשנעשית בצנעה ובסתור ורק לשם השי"ת בעצמו.

(ע"פ לקו"ש ח"א עמ' 171 ואילך)

העסק בעניני עוה"ז רק עם חיצוניות הלב

לא תעלו עליו גוי עולה ומנחה
(ל, ט)

ידוע מ"ש בסה"ק (ראה ראשית חכמה שער האהבה פ"ו. של"ה ש' האותיות אות ל. ועוד) דכל אחד מישראל צריך לעשות בלבו משכן ומכון לשבתו ית'. ונמצא דכל העבודות שהיו במשכן ישנם גם כן בעבודת השי"ת.

ומבואר בתורת החסידות (ראה תורת חיים לאדמו"ר האמצעי נ"ע שמות תמג, א ואילך. ועוד) דעבודת הקרבנות בכאו"א היא ההתעסקות עם עניני עוה"ז לשם שמים, להעלותם לקדושתו ית', שהוא ע"ד הקרבנות שלוקחים בהמה גשמית, ומעלים אותה להיות "ריח ניחוח לה'".

ועבודת הקטורת היא כלשון הוזה"ק (ח"ג רפח, א) "בחד קטירא אתקטרנא", ההתקשרות עם השי"ת, היינו העבודה בה האדם קשור עם הקב"ה לבדו ואין לו שייכות עם עניני עוה"ז (כגון לימוד התורה).

והנה עבודת הקרבנות היא על מזבח החיצון בלבד, משא"כ מזבח הפנימי "לא תעלו עליו גוי עולה ומנחה" והוא רק בשביל הקטורת.

ומזה יש ללמוד הוראה נפלאה בעבודת האדם לקונו, דהמזבח הפנימי שבכל אחד מישראל, שהוא רגש האדם ופנימיות לבו צ"ל רק להשי"ת לבדו, בלי התערבות עניני עוה"ז, והעבודה דהעלאת הדברים הגשמיים צ"ל רק עם "מזבח החיצון", שהוא חיצוניות לבו, כי פנימיות לבו ורגשותיו הם אך ורק להשי"ת בלבד.

(ע"פ לקו"ש ח"ו עמ' 185 ואילך)

חידושי סוגיות

פלוגת רש"י והרמב"ם בענין אורים ותומים

מביא ביאור שיטת הרמב"ם דבבית שני עשו אורים ותומים – דהאור"ת הם אבני החושן; מקשה ע"כ מסוגיית בגמ' ביומא ומיישב; מדקדק דהרמב"ם ורש"י חולקים בענין נוסף, ומבאר דאזלי לשטתייהו

א.

יביא מח' רש"י והרמב"ם אם היו אור"ת קיימים בבית שני, ותי' הב"ש על קושיית הראב"ד במ"ש הרמב"ם דכלא אור"ת הי' מחוסר בגדים

ברמב"ם פ"ד מהל' בית הבחירה ה"א: "ואף אורים ותומים שהיו בבית שני לא היו משיבין ברוח הקודש ולא היו נשאלין בהן שנאמר עד עמוד כהן לאורים ותומים (עזרא ב, 30) ולא היו עושין אותן אלא להשלים שמונה בגדים לכהן גדול כדי שלא יהא מחוסר בגדים". עכ"ל. ועד"ז כתב בפ"י מהל' כלי המקדש ה"י, עיי"ש.

ובהשגות הראב"ד הל' ביהב"ח שם כתב: וחסור בגדים שאמר אינו כלום שאינו מחשבון הבגדים. ע"כ. וראה כס"מ שם. ועד"ז כ' רש"י בפירושו עה"ת (שמות כח, ל) וז"ל עה"פ "ונתת אל חשן המשפט את האורים ואת התומים גו: את האורים ואת התומים הוא כתב של שם המפורש שהיה נותנו בתוך כפלי החשן שעל ידו הוא מאיר דבריו ומתמם את דבריו, ובמקדש שני הי' החשן שאי אפשר לכהן גדול להיות מחוסר בגדים, אבל אותו

לקראת שבת

יז

השם לא היה בתוכו, ועל שם אותו הכתב הוא קרוי משפט שנאמר ושאל לו המשפט האורים (במדבר כו, כא). עכ"ל¹. היינו דלרש"י לא היו זקוקים לאו"ת בבית שני כי חסרון האורים ותומים אינו נוגע לעצם החושן אלא לענין ה"משפט", ולכן אין הכה"ג מחוסר בגדים בהעדרם².

והנה בביאור שי' הרמב"ם שבבית שני עשו אורים ותומים אלא שלא היו נשאלין בהן מפני שלא היתה שם רוח הקודש וכמוש"כ בהל' כלי המקדש שם, כתב בכאר שבע לסוטה מח ע"א³ דס"ל להרמב"ם שאבני החושן הם עצמם האורים ותומים⁴ (ולא השם המפורש שנתון בהם), וכדמוכח מהא דלא הזכיר בפ"ט מהל' כלי המקדש גבי עשיית בגדי כהונה את האורים ותומים וגם לא את נתינתן בחושן, וכ"מ בפיהמ"ש לסוטה פ"ט מי"ב שכתב: ושמיר נחש חופר אבנים ובו פתחו אורים ותומים. עכ"ל.

[וכן פירש ר"א בן הרמב"ם בפירושו על התורה (שמות כה, ל): והחכמים ז"ל אומרים שהם (האורים והתומים) תוארים לאבנים כו'. עכ"ל. ומסתבר ששיטתו זו היא גם שי' אביו הרמב"ם דאבני החושן הם האו"ת, וי"ל דאזיל לשיטתי' בפירוש תיבת "חשן", שכ' (שם ד) בשם אבי אביו: ואמר אבי אבא שגזרתו מן חש שטעמו מהירות התשובה אצל השאלה באורים ותומים כו'. ע"כ. הרי שהאו"ת הם חלק מהחשן עצמו ועד שהחשן נקרא שמו כן על שמם, כי מכיון שהאו"ת הם הם אבני החשן עצמו מובן שהאו"ת הם עיקר החושן ולכן נקרא על שמם].

ולכן ס"ל להרמב"ם דמוכרח לומר שהאו"ת היו בבית שני, שהרי בלעדם אין כאן חושן והכהן מחוסר בגדים, אלא שלא היו נשאלין בהן.

ב.

יבאר דרש"י למד שיטתו מהסוגיא ביומא דמשמע שאו"ת נחסרו ממש. יתרין דברי הנמ' לשי' הרמב"ם ויבאר ההוכחה לשי' הרמב"ם מל' חש"ם

אלא דלכאורה צ"ב דהנה יעויין בגמ' יומא כ"א ע"ב, דפריך על אש של מערכה: ובמקדש שני מי הואי והאמר רב שמואל בר איניה מ"ד כו' אלו חמשה דברים שהיו בין מקדש ראשון למקדש שני ואלו הן ארון וכפרת וכרובים אש ושכינה ורוה"ק ואורים ותומים, ומשני: אמרי אין, מיהווי הוי סיועי לא מסייעא ע"כ, ומשמע דרק לענין אש אמרינן

3) וכ"ה במרכבת המשנה הל' בית הבחירה שם. הכתב והקבלה שמות כח, ל.

4) כשיטת הגאונים וכו', ראה תורה שלמה תצוה שם שכ"ה שיטת רה"ג ורש"ג ורנ"ג, הובאו באוצה"ג ברכות ד, א. הרלב"ג בשם רז"ל. מדרש לק"ט תצוה כט. וראה פי' רגמ"ה ב"ב קכב, א.

1) וראה עוד בזה: תוד"ה ואורים יומא כא, ב. רשב"ם ב"ב קלג ב ד"ה לגזבר. ראב"ע ויקרא טז, ד.

2) וראה ביאורו בלקוטי שיחות חלק י"א תצוה (ב).

לקראת שבת

דמיהוי הוה (אף שנמנתה בין ה' דברים) אבל לא אמרי' כן לענין שאר דברים שנמנו שם בין בית ראשון לבית שני, אלא הם אף מיהוי לא הוו. וי"ל שזהו באמת הטעם דלא רצה רש"י לומר שהיו אורים ותומים בבית שני ורק שלא היו משיבין כדעת הרמב"ם ודעימי', כי אי"ז במשמעות הגמ' וכו"ל.

וי"ל דס"ל להרמב"ם דלאחר שבע"כ הוצרך הש"ס לתרץ כן לגבי אש המערכה דמיהוי הוי וסיועי לא מסייעא, שוב אפשר לומר כן גם לגבי או"ת שהיו אלא שלא היו משיבין. או י"ל יתירה מזו, דלענין או"ת מעיקרא לא הוו מקשי דשפיר י"ל מסברא שהיו ורק לא היו משיבין, ורק באש שהוא ענין בלתי מצוי ומנוגד לטבע האש ש"סיוע לא מסייעא" לא סליק המקשן אדעת' לומר כן ולכן הקשה מאש דוקא.

ונראה לומר דיתירה מזו – מסוגיית הש"ס שם מדוייק דוקא כדעת הרמב"ם, דהנה בכ"מ בחז"ל⁵ שנמנו דברים שלא היו בבית שני נקטו הל' "נגנזו", וכאן אמרו שחמשה דברים וביניהם אורים ותומים "חסרו", ואי"מ דקדוק השינוי, אלא שי"ל דלשון גניזה משמעותו שאינו בנמצא כלל ומציאותו חסרה, וא"ש דבאמת בהני מקומות דמנו ה' דברים שנגנזו לא חשבו האורים ותומים ביניהם, דבאמת האו"ת במציאות היו ולא נגנזו כלל אלא שלא היו משיבין בהם⁶.

ג.

יבאר מח' הרמב"ם ורש"י לענין דין עמידה לפני שכינה בשאלת או"ת, דאולי לשימתייהו מה היו או"ת

והנה ז"ל הרמב"ם בפ"י מהל' כלי המקדש הי"א: וכיצד שואלין עומד הכהן ופניו לפני הארון והשואל מאחריו כו'. עכ"ל. ומקורו ביומא ע"ג ע"א: ת"ר כיצד שואלין השואל פניו כלפי הנשאל והנשאל פניו כלפי שכינה כו'. ע"ש. ופירש הרמב"ם דמה דאמרו "הנשאל פניו כלפי שכינה" היינו "לפני הארון", אבל ברש"י ליומא שם כתב: פניו כלפי שכינה, כלפי אורים ותומים ושם המפורש שבתוך החושן. עכ"ל. וצ"ע אמאי לא פירש כן הרמב"ם, אלא כ' כלפי ארון, ועי' בכס"מ שעמד ע"ז וכתב: ורבינו לא בחר בפירוש רש"י משום דא"כ מאי והנשאל פניו כלפי שכינה דקתני כיון דלאורים ותומים קרי שכינה הרי האו"ת היו על לבו ולא שייך למיתני פניו כלפי שכינה דאפשר שלא יהיו פניו כלפי החושן. עי"ש. ולכא' היא קושיא רבה אשיטת רש"י.

(6) ואי"ז דומה להמבואר בגמ' בנוגע לאש דמיהוה הוי סיוע לא מסייע, ומ"מ מונה אותו בין הה' דברים גם בכמדב"ר ותנחומא הנ"ל, כי שם עכ"פ ה' ענין של גניזה בפעולת האש עצמו, משא"כ באו"ת שרק שלא היו נשאלין בהם.

(5) במדב"ר (בהעלותך פט"ו, יו"ד) ותנחומא (בהעלותך ו). משא"כ במקומות שנמנו האו"ת בין הה' דברים ככפנים (וכן בירושלמי הוריות פ"ג ה"ב, ושי"ג. שהש"ר ח, ט) נאמר רק חסרו.

לקראת שבת

יט

ולמשנת י"ל בפשטות דרש"י והרמב"ם אזלי בזה לשיטייהו, דרש"י דס"ל דאורים ותומים היינו השם המפורש שבחושן, שפיר קרוי או"ת שכינה, אבל הרמב"ם דס"ל דאבני החושן הם האורים והתומים ולא השם, הרי א"א לפרש "כלפי שכינה" על האו"ת ולכן פירש "כלפי ארון".

כ"כ המאירי ביומא שם דכלפי שכינה היינו כלפי ארון, ואף הוא אזיל לשיטתו שכתב ביומא ע"א ע"ב: וזהו שבבית שני אעפ"י שעשו או"ת להשלים מנין הבגדים כו' מ"מ לא היו נשאלין בהם מפני שלא היתה בהם רוה"ק. ע"כ. היינו דאף הוא אזיל בשיטת הרמב"ם דלעיל.

ד.

יבאר עפ"ז עוד פלוגתא שנח' המאירי ורש"י לענין קושיית הש"ם גבי "מילתא דלא כתיבא"

ולפי דרכינו דהמאירי אזיל בשי' רמב"ם גם לענין הפלוגתא דלעיל מה היו או"ת, תתבאר עוד פלוגתא:

ביומא ה' ע"א: מ"ט דמ"ד מילואים כל הכתוב בהן מעכב, אר"י בר ביסנא אמר קרא ועשית לאהרן ולבניו ככה ככה עיכובא הוא, תינח כל מילתא דכתיבא בהאי ענינא מילתא דלא כתיבא בהאי ענינא מנא לן, אר"נ בר יצחק יליף פתח פתח, רב משרישא אמר ושמרתם את משמרת ה' עכובא, רב אשי אמר כי כן צוית עכובא. ע"כ.

וברש"י פירש מהו "מילתא דלא כתיבא": בפרשת המילואים בזה הדבר אשר תעשה וגו' לא כתיב שיתן אל החושן אורים ותומים כשהלבישן אבל בפר' צו את אהרן שנאמרה שם עשיית המילואים כתיב ויתן עליו את החושן ויתן אל החושן את האורים ותומים. אבל במאירי שם פירש שהכוונה ל"לבישת מכנסים ועשירית האיפה". עי"ש.

וגם בזה יש לבאר בפשטות דאזלי לשיטתייהו, דרש"י לשיטתי' שהאו"ת הוא השם המפורש ולא עצם אבני החושן, שפיר פי' קושיית הגמ' דמנ"ל דנתינת השם באו"ת מעכבת. אבל המאירי לשיטתי' כנ"ל דאזיל בשיטת הרמב"ם דאו"ת הם אבני החושן, הרי ודאי דמעכבין גם בימי המילואים ולא יתכן לפרש על או"ת, לכן פירש על לבישת מכנסים ועשירית האיפה⁷.

⁷ וראה גם תוס' הרא"ש ב' ר"ת ותוס' רי"ד מהדר"ק ב' רבנו ברוך שהכוונה ביומא שם לפרישת שבעה.

תורת היים

מכתבי קודש מכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש וצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

גשמיות ורוחניות יחד ילכו

אברך הצריך לרחמים יהדר בהי"ג תיקוני דיקנא שכנגד י"ג מדות הרחמים

...מ"ש אודות האברך שנגע בזקנו, הנה צריך הי' להרבות עליו ריעים, ובפרט שאחיו הגדול ממנו מתנהג כדבעי.

וגם להסביר לו, על פי המובא בס' דרך מצוותיך ח"ב ע"פ והוא רחום, אשר י"ג תקוני דיקנא הם נגד י"ג מדות הרחמים, וכל אלו שאין יכולים לתבוע הצטרכותם מהשי"ת בדין כ"א במדת חסד ורחמים, הרי מדה כנגד מדה – יש להם להשאיר בשלימות התיקוני דיקנא, עיי"ש בארוכה.

ובמילא מובן, שאברך הצריך להסתדר בפרנסה ובשידוך טוב וכו' ומוכרח לרחמי השי"ת בכלל, עליו להדר בהי"ג תיקוני דיקנא. ובודאי ימצא האותיות המתאימות לזה.

בשאלתו אודות מכירו... כיון שיש רופא שאומר שאין צריכים נתוח, ורק שיזהר באכילה ושתי' וכו', הנה עליו להתנהג מתאים להוראה זו, ולהתחזק בבטחונו בהשי"ת הרופא כל בשר ומפליא לעשות. ומנוחת הנפש היא אחת הרפואות היותר מועילות למיחושים כשל הנ"ל.

כן במה ששואל הנ"ל, שאין מזדמן לו קונים על הבית שקנה בשביל פרנסה. הנה יקח את השי"ת לשותף – ע"י שיבטיח לצדקה, מעט יותר ממעשר מהריוח, ומה טוב

לקראת שבת

כא

קרוב לחומש – ומובטח שותף הנ"ל להביא ברכה והצלחה מתאים להפסק עשר בשביל שתתעשר.

וכאשר יראה השגחה פרטית בזה, הרי כדאי שגם אח"כ יתעסק בקניית בית לפרנסה ע"ד זה, נוסף על מה שיתעסק ג"כ במלאכתו – אן אימפעט [בלי לחץ], ובהפסקי מנוחה כפי הדרוש.

(אג"ק ח"ט אגרת ב'תתנו)

התורה שולטת על המציאות והפרט

במענה על מכתבו מכ' תמוז, הנה נבהלתי לקרות בו ששמע חוות דעת יהודי המבין בחכמת היד, שאמר לו שע"פ שראה בשרטוטי ידו הנה טרחתו בשידוכין כו' ושואל חוות דעתי בזה.

ולפלא ולתמי' גדולה שאלתו בזה, כיון שזהו היפך פסק תוה"ק תורת חיים ותורת עולם, אשר רק על פי' יושק כל עניני העולם בכלל ובפרט, והוא, שכל אחד ואחד צריך להשתדל לישא אשה, וכמבואר בש"ס ופוסקים ראשונים ואחרונים בפשיטות.

ויסיח דעתו לגמרי מכל האמור ואומר היפך השולחן ערוך, כי התורה שולטת אפילו על המציאות והפרט, ויעשה בזה במרץ המתאים וכל הרוצה לטהר (שזהו נעשה ע"י הנהגה ע"פ התורה) מסייעין לו, ומסייעין לשון רבים הן מלמעלה והן מלמטה, הן למעלה מהטבע והן בטבע, והשי"ת יצליחו לבשר טוב בזה מתוך שמחה.

(אג"ק ח"ט אגרת ב'תתמח)

הנחת תפילין בכל יום סגולה לשמור על אהב"י בצבא

נתקבלה בקשתו לברכה בעד בנו אשר בצבא... ואזכירו בעת רצון על הציון שהשי"ת ישמרהו בכל מקום שהוא וישוב לביתו שלום בעתו.

בטח מצדו יסביר לבנו שי', אשר כדי להמשיך ולקבל ברכות השי"ת צריך לעשות צנורות וכלים לזה שזהו ההנהגה על פי התורה ומצוותי', ואשר גם בהיותו בצבא אפשר להתנהג על פי התורה בהתאם לשיטת הדמוקרטי' של מדינה זו...

ובפרט צריך לחקוק על לוח לבו של בנו שי' החיוב להניח תפילין בכל יום שלזה צריך רק רגעים אחדים, ואם אי אפשר לעשות כן בבקר, הרי זמנו כל היום הוא, ומלבד חובת גברא שבזה הרי סגולה במצות תפילין לשמור על אהב"י בצבא, וכמו שידוע לנו מהמלחמה האחרונה אשר כל אלה שפנו לכ"ק מו"ח אדמו"ר לברכה ושמרו פקודתו להניח תפילין בכל יום ששבו הביתה לשלום.

(אג"ק ח"ט אגרת ב'תתסב)

בנסעו בדרכים בשביל פרנסתו גשמית יתוסף לו ג"כ פרנסה ברוחניות
 ת"ח על מכתבו בהבשו"ט מהטבת מצב בריאותו בגשמיות, ונוסע ג"כ בדרכים לרגלי
 פרנסתו.

ויה"ר מהשי"ת שיבשר ג"כ אודות בריאות ברוחניות שהוא כדבעי למהוי, ואשר בנסעו
 בדרכים בשביל פרנסתו גשמית יתוסף לו ג"כ פרנסה ברוחניות. וע"פ מאמר הבעש"ט
 הובא בסוף הערות ללקוטי תורה הוצאת קה"ת, אשר ישראל באמונה הפשוטה שבלב
 פועל במקומות שהולך בטהרת האויר וכו', ועאכו"כ כשיש גם מעשה בפועל, ואף ששם
 מבואר בהנוגע לחו"ל יש ללמוד מזה בבנין אב לענין תוספת הקדושה בארץ ישראל.

(אג"ק ח"ט אגרת ב'תתלא)

דרכי החסידות

שיחות ואגרות קודש מכ"ק אדמו"ר מוהר"י צ'
מלויבאוויטש נ"ע בענייני עבודת השי"ת

כוחה של התוועדות חסידית באהבת-רעים

"דאס וואס עס קען אויפטאן א חסידות'שער פארבריינגען קען מלאך מיכאל ניט אויפטאן"

"הפליג ר' הלל בשבח התוועדות אנ"ש"

בקיץ תרמ"ט התארח בלויבאוויטש הרה"ח הנודע לשם תהלה בתוככי גאוני המשכילים והעמלים בעבודה שבלב זו תפלה מוהר"ר גרשון דוב זצ"ל.

בעת ההיא הי' שם גם הרה"ח הנודע לשם תהלה בתוככי אנ"ש מוהר"ר אברהם אבא פערסאן והרה"ח המפורסם מוה"ר מנחם מאניש מאנעסזאן ז"ל, ועוד איזה חסידים נוסף על אנ"ש החסידים הנקובים בשם ר' חנוך הענדיל, ר' מאיר מרדכי, ר' אבא מאזרחי העיר שהיו עוסקים בלימוד החסידות כמו מלמדי ר' ניסן ר' אהרן חוזר, ר' יעקב קאפל ועוד.

באחד הימים התוועדו אצל החסיד רמ"מ מאנעסזאן, וספורים שונים סופרו אז, והרה"ח הרב ר' גרשון דוב שהי' תלמיד מובהק של הרה"צ ר' הלל מפאריטש זצ"ל סיפר, אשר פעם אחד הפליג ר' הלל בשבח התוועדות אנ"ש ואמר בזה"ל "בכוחה של התוועדות חסידית לפעול, מה שמלאך מיכאל אינו יכול לפעול" ("דאס וואס עס קען אויפטאן א חסידות'שער פארבריינגען קען מלאך מיכאל ניט אויפטאן"). ואמר ר' הלל שבלשון הזה שמעתי מהחסיד ר' זלמן זעזמיר בשם זקני החסידים, וגם – הוסיף ר' הלל – ספר החסיד ר' זלמן זעזמיר מה ששמע בעצמו מזקני החסידים מקושרי הרמ"מ מהאראדאק אשר בנסוע הרמ"מ מהאראדאק לאה"ק נתקשרו אח"כ לכ"ק רבנו הזקן.

הפתקא אשר משמי שמיא נחיתא

פעם ישבו חסידי הרמ"מ מהאראדאק בהתועדות וחזרו התורה ששמעו ובעת ההיא הי' גם רבינו הזקן בהאראדאק, ולאחר חזרת התורה פעמים ושלש התחילו לשוחח שיחות קדש, וגם הביאו משקה. בתוך הדברים עמד אחד החסידים שהי' ל"ע בעל יסורים באיזה מחלה אשר הרופאים לא מצאו לו מזור והתחיל לבכות ולבקש ברכה מאת המתועדים שיברכוהו ברפואה שלמה.

איזה מהחסידיים כשמעם בקשת החסיד התחילו לשחוק ממנו, וכי אנחנו בכחנו לברך, מה ראית על ככה, ואחידים גם התרעמו עליו שהוא מאמין באנשים פשוטים כמוהם, כי הברכות שייכות רק ליחידי סגולה, צדיקי הדור.

אבל החסיד לא שת לבו אליהם והרבה עוד להפציר, ומתוך התחננותו נתעורר מאד ויבכה בדמעות שליש מעומקא דליבא.

פלוגת החסידים הנ"ל בראותם שחברם מתאמץ בבקשתו התחילו לנגן, בחשבם אשר בזה ישקיטו וירגיעו רוחו.

אז הכריז כ"ק רבנו הזקן "שא" וידמו המנגנים, וגם החסיד הבוכה חדל לבכות, ויאמר רבינו הזקן: אחי רעי האם שכחתם אותה הפתקא אשר משמי שמיא נחיתא בטל אורות בגורת עיריין קדישין בסוד החבריא קדישא תלמידי רבינו הקדוש: דאס וואס עס קען אויפטאן א חסידישער פארבריינגען קען מלאך מיכאל ניט אויפטאן.

כל חברי הועידה בזכרם המאמר המסופר נתלהבו בלהבת שלהבת אהבת רעים וכולם כאיש אחד התכוננו לברך את אחיהם החסיד בברכת רפו"ש.

מתי מתמלא האב נחת־רוח?

בהועידה ההיא, סיפר הרה"צ ר' הלל בשם הרה"צ ר' ר"ז זעזמיר, ביאר הוד כ"ק רבנו הזקן את המאמר, דאס וואס עס קען אויפטאן א חסידישער פארבריינגען קען מלאך מיכאל ניט אויפטאן, במשל נפלא.

דרכם של קטנים, אמר רבנו הזקן, שהם חפצים כל דבר טוב רק לעצמם ולזולתם אינם דואגים, ומקפידים על שלהם, ובטבעם מקנאים כמה שיש לחבריהם, ומהם גם עינם רעה בשל אחרים, והם כעסנים ונורגזים ובעלי מדות רעות. ומבנים ומבנות כאלה האב מצטער צער רב, כשרצה האב להטיב חנוך ילדיו חפש ומצא מדריך טוב בר פועל ויתן את הילדים על ידו להדריכם ולחנכם, וכעבור איזה משך זמן הסתכל בארחות חיי ילדיו והתנהגותם הטובה באהבה באחזה בשלום ובריעות, ואיש את רצון רעהו ימלא וכל אחד דואג לטובת חברו כלטובת עצמו ומהם גם המניחים דאגת עצמם בשביל דאגת מילוי צרכי חבריהם, אז

לקראת שבת

כה

האב נתמלא עונג ונח"ר מהנהגות בניו ומפליא לעשות לקיים משאלותיהם נוסף על גמול הטוב אשר גומל בעדינות לבבו להמדריך והמורה דרך בדרכי החיים.

וסיים הרה"צ ר"ז זעזמיר: א ברכה פון חסידים קען מער מעורר רחמים רבים זיין ווי די התעוררות רחמים פון מלאך מיכאל.

לא רק בגשמיות, גם ברוחניות

ואחרי אשר ספר הרה"צ ר' הלל מה ששמע מר"ז זעזמיר, כך ספר הרה"ח ר' גרשון דוב הנ"ל, סיים ר' הלל: ואני מבאר לעצמי אותה הפסקא קדישא "התוועדות-אחים חסידית טובה, בכוחה לפעול מה שמלאך מיכאל אינו יכול לפעול" ("דאס וואס עס קען אויפטאן א חסידישער גוט ברודערשער פארבריינגען קען מלאך מיכאל ניט אויפטאן"), היינו לבד שברכת החסידים בעת ועידתם יכולה לפעול בדבר גשמי דבני חייא ומזוני יותר מפעולת המלצת מלאך מיכאל, הנה עוד זאת שועידת חסידים פועלת ברוחני' בהטבת ארחות חיי הנהגת הבנים והקורת רוח שנעשה מזה למעלה מעלה עד רום כל המעלות.

בביאור ארוך, ספר ר' גרשון דוב, ביאר הרה"צ ר' הלל את המשל הנ"ל של כ"ק רבנו הזקן.

(אג"ק ח"ג ע' תיג ואילך)

אהבת אחים עצמית, ידידות עצמית, וריעות עצמית

כל התוועדות אנ"ש הנה רוח החי' בכל אופני ההתוועדות הוא ענין הרוחני שבזה, שזה הוא היסוד מוסד של ידידינו אנ"ש שי' אשר כל הענינים והתוועדות סובבים על ציר אחד והוא הרוחניות, אהבת אחים ידידות וריעות והכל במדריגות עצמיות, אהבת אחים עצמית, ידידות עצמית וריעות עצמית, ולהיות כי כולנו מבצק אחד נולשו ואב אחד לכולנו. ולהתוועד לעתים קרובות יותר. ואיש את רעהו יעורר להתחמם לאורן של זכרונות ימי קדם וללכת שלובי זרוע בדרכי החסידות והחסידים.

(אג"ק ח"ו ע' קסו ואילך)

לעילוי נשמת
האשה מרת **רייזל** בת הרה"ח ר' **אליעזר** ע"ה
נלב"ע ביום עשרה בטבת ה'תשס"ג
ת.נ.צ.ב.ה.

*

נדפס ע"י בנה
הרה"ח ר' **שמואל מנחם מענדל** וזוגתו מרת **חנה רבקה** שיחיו
ריבקין

לזכות
הילדה **ריסיה אביגיל** שתחי
לרגל הולדתה ביום כ"ח טבת ה'תש"ע
ולזכות אחותה חי' **מושקא** שתחי
נדפס ע"י ולזכות הוריהם
הרה"ת ר' **מנחם מענדל הכהן** וזוגתו מרת **שיינא** שיחיו
פרידמאן
יה"ר שיזכו לגדלם לתורה, לחופה ולמע"ט
מתוך בריאות, נחת והרחבה

לזכות

הילדה **מנוחה** שתחי

לרגל הולדתה ביום ר"ח שבט ה'תש"ע

נדפס ע"י ולזכות הוריה

הרה"ת ר' **דוב בער** וזוגתו מרת **רחל** שיחיו

מאטשניק

שלוחי כ"ק אדמו"ר זי"ע באקסנארד, קליפורניה

יה"ר שיזכו לגדלה לתורה, לחופה ולמע"ט

מתוך בריאות, נחת והרחבה